

«Barcelona, la ciudad de los libros»

Vila-Sanjuán, Sergio. *Barcelona, la ciudad de los libros*. Barcelona: La Vanguardia, 2021. 83 p. (Libros de Vanguardia). ISBN 978-84-16372-99-7. 10 €.

«Opuscle». El *Diccionari de la llengua catalana* (Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2007) defineix «opuscle» com a «Obra literària o científica de poca extensió». El diccionari d'Emili Eroles, *Diccionario histórico del libro* (Barcelona: Millà, 1981), en fa una definició més àmplia: «Obra literària o científica de poques pàgines. Alguns apliquen la paraula als volums que no arriben a les 50 pàgines i altres a les 100. Cal tenir en compte, no obstant, que això depèn tant del format com del gruix del paper.»

Segons aquestes definicions, podem considerar aquest llibret un opuscle sobre història del llibre i la ciutat de Barcelona i és el resum de més de cinc segles d'història del llibre, que l'autor va llegir en una teleconferència el 29 d'abril de 2021, convidat per l'Institut Cervantes, a la Universitat de Harvard. L'autor, periodista responsable del suplement *Cultura/s* de *La Vanguardia*, i novel·lista, ha publicat nombrosos articles sobre la Barcelona literària i editorial i va ser comissari de l'Any del Llibre i la Lectura 2005.

Per què Barcelona és una de les grans capitals internacionals del llibre, amb una història tan llarga i continuada? Per què és la seu de les principals editorials de l'àmbit hispanoamericà i celebra cada any el 23 d'abril, la festa del llibre més bonica i espectacular del món? Per què ha generat diversos mites universals sobre el poder de la paraula impresa?

Aquestes són algunes preguntes que l'autor procura respondre en aquest petit llibret, un resum divulgatiu fet després d'anys de reflexió professional i d'investigació periodística.

Ens explica, per exemple, que la Diada del Llibre va sorgir a partir de la proposta del periodista i editor valencià Vicent Clavel per promocionar la lectura i per tal que els llibreters poguessin oferir descomptes. Es va inaugurar el 7 d'octubre de 1926, considerada llavors la data del naixement de Cervantes. Per motius del clima i perquè aquelles dates coincidien amb l'inici de curs i amb la despesa que representava la compra de llibres de text escolars, es va canviar de data, i a partir de 1931 es va traslladar al 23 d'abril, data de la mort de Cervantes i que coincidia amb la festa de Sant Jordi, patró de Catalunya. A iniciativa dels editors catalans, aquesta festa va ser adoptada per la Unesco el 1995 com a Dia Mundial del Llibre

i dels Drets d'Autor.

Un cop d'ull sobre la història del llibre durant l'Edat Mitjana, per explicar, per exemple, que el 1445 es proclamen a Barcelona les ordenances per a llibreters, en les quals es reconeix, per primera vegada a la Península, la importància del Gremi. O que poc després de l'universal invent de Gutenberg, alguns experts creuen que es va publicar a Barcelona, per primera vegada, a l'any 1473, una *Ètica* d'Aristòtil. O que el 1499 la impremta del monestir de Montserrat va editar un *Liber meditationum vitae Domini nostri Iesu Christi*. Tot i que ha sofert diverses interrupcions al llarg d'aquests segles, l'editorial de l'abadia és considerada el segell editorial degà d'Europa.

Als segles XVI-XVIII, Barcelona s'havia convertit en un centre impressor de primer nivell. Així trobem, per exemple, que en una impremta de la ciutat es van imprimir per primera vegada les dues parts del Quixot de forma conjunta. També es produeixen gran quantitat de llibres religiosos, tractats professionals i obres literàries, i proliferen llibreters i impressors com Piferrer, Estivill, Brusi, generalment, instal·lats al carrer de la Llibreteria.

Durant el segle XIX es consoliden gran quantitat d'empreses editorials, i amb el procés d'industrialització, a l'últim terç del segle, Barcelona es posiciona com a líder editorial del món hispanoamericà, amb editorials com Montaner y Simón, Salvat, Espasa, etc.

La segona part del llibre fa un repàs dels autors que més rellevància han donat a Barcelona a través de les seves obres o pel que han representat per al *boom* literari de la ciutat, tant d'autors catalans, com per exemple, Sagarra, Pla, Laforet, Rodoreda, Mendoza, Zafón, etc., com també de la literatura universal, Vargas Llosa, García Márquez, Bolaño, Auster, Sontag, DeLillo, etc. També fa esment dels principals editors dels darrers cinquanta anys, que han donat un impuls qualitatiu i quantitatiu a l'edició, que ha tingut com a epicentre la nostra ciutat, com són Barral, Tusquets, Herralde, Castellet, Teixidor, Lara, Zendera, Vallcorba, etc.

És un llibre amè, ben editat, que es llegeix d'una tirada, un petit bon resum per aprendre coses sobre el món del llibre i de l'edició a la nostra ciutat, dirigit a tota mena de lectors, amb una visió universal, tant per als d'aquí, com per als de més enllà. En definitiva, un bon opuscle!

Enric de Balanzó
Exprofessor de l'[Escola de Llibreria](#)